

Vad är kyrkans sociallära och vilka är dess principer?

På vägen mot varje människas frälsning är kyrkan angelägen om hela den mänskliga familjen och dess behov, även på det materiella och sociala området. Därför utvecklar den en kompass, en samhällslära som formar människornas samvete och hjälper dem att leva i enlighet med evangeliet och den egna mänskliga naturen.

2022-12-19

Innehåll

1. Vad är kyrkans sociallära?
2. Var förklaras den? (historisk utveckling)
3. Är kyrkans sociallära ett slags politik eller ideologi?
4. Varför har kyrkan något att säga till om i sociala frågor?
5. Principer för kyrkans sociallära

.....

»Med denna lära syftar kyrkan inte till att strukturera och organisera samhället, utan till att kräva, styra och bilda samveten.« (*Compendium of the Social Doctrine of the Church*, nr. 81).

»Kyrkan måste i alla tider och under alla omständigheter förverkliga den sändning för sanningen hon fått för ett samhälle, vars uppgift det är att värna människan, hennes värdighet

och hennes kallelse.« (Caritas in veritate, nr. 9).

1. Vad är kyrkans sociallära? (KSL)

Socialläran är läroämbetets förkunnelse av tron inför de sociala förhållanden som råder i samhället. I ett kompendium samlas detta försvar i form av anvisningar, råd och uppmaningar genom vilka kyrkan uppmuntrar de kristna att vara ansvarsfulla medborgare.

I själva verket »råder det ingen enighet om vilken verklighet som betecknas som "KSL". Johannes Paulus II – i den mest exakta definition som läroämbetet har gett – säger att det är "en exakt formulering av resultaten av en omsorgsfull reflexion, i ljuset av tron och kyrkans tradition över den mänskliga existensens komplexa realiteter såväl i samhälle som på det internationella planet." (*Sollicitudo Rei Socialis* 41)«. ^[1]

Kyrkans enda mål är att »hjälpa människan på vägen till frälsning« (*Compendium of the Social Doctrine of the Church*, nr. 69). Detta är hennes enda uppdrag och också anledningen till att kyrkan har rätt och skyldighet att utveckla en samhällslära som formar människornas samvete och hjälper dem att leva i enlighet med evangeliet och den egna mänskliga naturen. En konsekvent kristen riktar alla aspekter av sitt liv mot Gud och lever i enlighet med hans räddningsplan. Kyrkan stöttar de kristna i denna uppgift.

Detta omfattar dimensioner av mänskligt liv och kultur, t.ex. ekonomi och arbete, via kommunikation och politik, till frågor som det internationella samfundet och relationer mellan kulturer och folk.

Kärleken är en »kraft som kan skapa nya sätt att ta itu med problemen i

dagens värld och som kan förnya strukturer, samhällsorganisationer och rättssystem inifrån. I detta perspektiv blir kärleken till *social och politisk caritas*: den sociala kärleken får oss att älska det allmänna bästa och leder oss till att effektivt söka alla människors bästa, inte bara individuellt utan också i den sociala dimension som förenar dem» (*Compendium of the Social Doctrine of the Church*, nr 207).

2. Var förklaras kyrkans sociallära?

KSL föddes i samband med Leo XIII:s *Rerum Novarum*, en påve som var mycket bekymrad över »arbetarfrågan«, det vill säga situationen för många fattiga arbetare på landsbygden som nu levde i misär i städerna. Från och med den tiden ordnades de samhällsläror som funnits sedan kristendomens början systematiskt. I

de sociala breven från påvarna kommer Rerum Novarum att användas som referens. Bland de många sociala encyklikorna, förutom RN, är Johannes Paulus II:s encyklika Laborem Exercens (90 år efter RN), Sollicitudo Rei Socialis och Centesimus Annus (100 år efter RN) särskilt framträdande. Påven Franciskus har nyligen riktat sig till kristna med två encyklikor om sociala frågor: Laudato si' (2015) och Fratelli Tutti (2020).

För att underlätta en tematisk sökning i innehållet har man under de senaste åren skrivit ett kompendium över kyrkans sociallära, som kan tjäna som referenspunkt.

I augusti 2019 gav Veritas Förlag ut hela den katolska socialläran (från 1891 till 2015) i en svensk översättning.

3. Är kyrkans sociallära ett slags politik eller ideologi?

Nej, dess behörighet omfattar inte tekniska frågor och den föreslår inte heller system för social organisation, vilket inte hör till dess uppdrag: detta är begränsat till den moraliska och evangeliska sfären. Den utför inte heller denna funktion med hjälp av tvångsmakt (som är statens egen) eller genom att använda sig av den »sekulära armen« (dvs. genom att använda de civila institutionerna för att agera i enlighet med dess diktat och på så sätt utöva sitt inflytande på samhället), utan den utövar den med hjälp av en övertygelseförmåga, som respekterar det offentliga livets sekularitet. Följaktligen hindrar inte den sociala läran från läroämbetet den världsliga sfärens autonomi. Den tolkar dem snarare för att undersöka om de är förenliga med evangeliets anda och för att vägleda det kristna beteendet.

»Kyrkan gör alltid och överallt anspråk på rätten att förkunna tron i full frihet, lära ut sin sociallära och utan hinder fullgöra sin uppgift bland människorna. Hon har också rätt att fälla moraliska omdömen, även om sådan tom berör politiken, när individens grundläggande rättigheter eller själarnas väl så kräver. Hon får i sådan sammanhang använda alla de medel, men samtidigt endast de medel, som står i överenskommelse med evangeliet och bidrar till det gemensamma goda, alltefter skiftande tider och omständigheter.« (Gaudium et Spes, nr. 76)

»På det moraliska området har hon sitt uppdrag från annat håll än samhällets myndigheter: kyrkan har att göra med de timliga aspekterna på den allmänna välfärden på grund av dess inriktning på det högsta Goda, vårt slutliga mål. Hon bemödar sig om att ge inspiration åt

en riktig inställning i förhållande till jordiska ting och i de sociala och ekonomiska relationerna.» (Katolska Kyrkans katekes, nr. 2420)

Be med den helige Josemaría

»Detta medför en djupare syn på Kyrkan som en gemenskap bestående av alla troende, där vi alla är delaktiga i ett och samma uppdrag, som var och en skall förverkliga i enlighet med sina egna omständigheter. Sporrade av den Helige Ande blir lekmännen mer och mer medvetna om att de *är Kyrkan*, att de har ett särskilt, sublimt och nödvändigt uppdrag, som Gud själv har anförtrott dem. Och de vet att detta uppdrag kommer av själva det faktum att de är kristna, inte av ett bemyndigande från den kyrkliga hierarkin, även om lekmännen naturligtvis skall fullfölja det i förening med Kyrkans hierarki och i samklang med läroämbetets

undervisning.« (Samtal med Josemaría Escrivá, nr. 59)

»Jag har aldrig frågat någon som uppsökt mig om vad han har för politisk uppfattning. Det intresserar mig inte! Genom detta handlingssätt vill jag understryka en verklighet som är djupt rotad i Opus Dei, som jag med Guds nåd och barmhärtighet har vigt mig fullständigt åt i syfte att tjäna den heliga Kyrkan. Jag intresserar mig inte för detta ämne, för som kristna åtnjuter ni fullständig frihet, med dithörande personligt ansvar, för att handla som ni tycker är bäst i frågor av politisk, social, kulturell eller liknande natur, utan några andra gränser än dem som sätts av Kyrkans läroämbete.« (Guds vänner, nr. 11)

»Jag talar aldrig om politik. Jag anser inte att de kristnas uppgift på jorden är att sprida en politisk—religiös rörelse – det vore vansinne – inte ens

om det görs med den goda avsikten att ingjuta Kristi anda i alla människornas aktiviteter. Vad vi måste förankra i Gud är vars och ens hjärta, vem det än är. Låt oss se till att tala på ett sådant sätt att varje kristen, var han än befinner sig – i omständigheter som inte enbart beror på hans ställning i Kyrkan eller i det civila livet, utan på resultatet av växlande historiska situationer – kan ge ett vittnesbörd, med sitt exempel och sitt ord, om den tro han bekänner sig till.» (När Kristus går förbi, nr. 183).

4. Varför har kyrkan något att säga till om i sociala frågor?

Den frälsning som Kristus har åstadkommit och följaktligen även kyrkans uppdrag når människan i sin helhet, inklusive den sociala sfären. Kristendomen kan faktiskt inte begränsas till enbart andakt,

utan är först och främst ett sätt att leva i samhället.

Påven Benedikt XVI bekräftar att kyrkans sociallära svarar på dynamiken i den mottagna och erbjudna kärleken och sammanfattar dess funktion som »förkunnelse av Kristi kärleks sanning i samhället«. (Caritas in veritate, nr 5).

Påven Franciskus förklarar varför kyrkan uttrycker sina åsikter i frågor som rör världssamfundet (Den helige faders tal till diplomatkåren, 7 januari 2019) och säger att det är det andliga uppdrag som Jesus Kristus gav till Petrus och hans efterföljare som driver påven och Heliga stolen att »visa omsorg om hela människofamiljen och dess behov till och med på den materiella och sociala sfären«, och klargör att »Heliga stolen inte försöker blanda sig i staternas liv«, utan observerar »de problem som påverkar

människorna« för att »ställa sig i tjänst för varje människas bästa« och »arbeta för att främja byggandet av fredliga och försonade samhällen«. Därför kan kyrkan inte stå vid sidan av de mänskliga realiteterna, utan ingriper med sin lära för att belysa olika aspekter av samhället.

Kyrkan är utifrån sin erfarenhet av kontakt med människor och folk, och utifrån sin troslära som stöds av djupgående reflektion, en stor samtalspartner som försvarar och ger röst åt de svagaste, de fattigaste nationerna och den planet som hotas av den ekologiska krisen.

5. Principer för kyrkans sociallära

Kyrkans engagemang tar sig uttryck i värderingar som ligger till grund för sociala åtgärder. De har alla en evangelisk grund och är i enlighet med den mänskliga naturen, som kyrkan antar och försvarar, och som den strävar efter att fullända genom

den frälsning som Kristus har
åstadkommit. Dessa värden är:

1. Människans värdighet:

Människans liv är heligt och
dess värdighet okränkbar,
oavsett ålder, hälsotillstånd,
förmögenhet eller social
ställning. Varje människa har
rätt till liv från befruktning till
naturlig död. Ett värdigt liv
innebär dessutom fred, som
ofta hotas av krig och våld.

2. Familj och gemenskap:

Människan är en social varelse
och har rätt att växa i
gemenskap. Äktenskapet och
familjen är grunden för
samhället (redan i kyrkans
tidiga dagar betraktades
familjen som "Ecclesia
domestica" (huskyrka), en term
som återupplivades vid andra
Vatikankonciliet och utvidgades
av Johannes Paulus II). Alla har
rätt att delta i samhället.

3. Rättigheter och skyldigheter:
Alla har rättigheter att hävda och skyldigheter att uppfylla, på individ-, familje- och samhällsnivå. Särskilt för arbetstagarna: ekonomin är till för människorna, inte tvärtom. Arbetstagare har rätt till ett anständigt, säkert och välbetalt arbete.
4. Företräde för de fattiga och utsatta: Jesus lärde oss att de mest utsatta i samhället har en privilegierad plats i hans rike. Det är en plikt för rättvisan att hjälpa alla att bekämpa fattigdom och risksituationer, något som påven Franciskus har betonat sedan början av sitt pontifikat.
5. Det gemensamma goda: är »summan av de sociala villkor som möjliggör för grupper och enskilda att fullkomnas lättare och mer fullständigt.« (GS 26)

6. Solidaritet: Kyrkan främjar fred och rättvisa över skillnader i fråga om ras, nation, religion osv. Det finns en enda mänsklig familj som vi alla är ansvariga för att ta hand om.
7. Subsidiaritet: staten bör överlåta »till kollektiv på lägre nivå sådana mindre betydande ärenden och angelägenheter, som annars skulle sprida ut statens ansträngningar för mycket. Då kan staten friare, kraftfullare och effektivare ta hand om allt sådant som ingen annan kan sköta och därför är statens uppgift.« (QA 80).
8. Omsorg om skapelsen: Gud gav människan ansvaret för de jordiska realiteterna för att behärska och ta hand om dem och genom respekt för andra varelser visa den respekt som tillkommer Skaparen. Miljökrisen har moraliska dimensioner.

Be med den helige Josemaría

»"Kyrkan är därför oskiljaktigt mänsklig och gudomlig. Det är ett gudomligt samhälle genom sitt ursprung, övernaturligt genom sitt mål och de medel som är nära ordnade för detta mål, men i den mån det består av människor är det ett mänskligt samhälle." (Leo XIII, encyklika *Satis cognitum* ASS 28, 710). Den lever och verkar i världen, men dess mål och styrka finns inte på jorden utan i himlen« (Att älska Kyrkan, nr. 6)

»Detta, och inget annat, är kyrkans mål: att rädda själar, en efter en«.
(Att älska Kyrkan, nr. 7)

»Om man vill sträva efter helighet — trots ens personliga fel och brister, som kommer att finnas så länge man lever — måste man med Guds nåd anstränga sig att öva kärleken, som är lagen i dess fullhet och det band

som ger fullkomlighet. Kärleken är inte något abstrakt. Den innebär en verklig och total hängivelse åt tjänandet av Gud och alla människor; Gud som talar till oss i bönens stillhet och i världens larm och människorna vars liv är sammanflätade med våra.

Genom att leva den sanna kärleken övar vi alla de mänskliga och övernaturliga kristna dygderna. Dessa dygder utgör en enhet och kan inte reduceras till en lista. Kärleken kräver att man övar rättvisa, solidaritet, ansvar för familjen och samhället, fattigdom, glädje, kyskheter, vänskap ...» (Samtal med Josemaría Escrivá, nr. 62)

»Det finns bara en ras på jorden: Guds barns ras. Vi måste alla tala samma språk, det som vår Fader i himlen lär oss: det språk som är Jesu dialog med Fadern, det språk som man talar med hjärtat och med huvudet, det som ni just nu använder

i er bön. Det språk kontemplativa människor talar, människor som är andliga för att de har upptäckt att de är Guds barn. Det är ett språk som tar sig uttryck i tusentals viljeakter, i klara ljus som upplyser förståndet, i vårt hjärtas ingivelser, i föresatser att leva ett hederligt liv, fullt av godhet, glädje och frid.« (När Kristus går förbi, nr. 13)

»Det är inte universitetets uppgift att utbilda människor som egoistiskt förbrukar de förmåner de fått tillgång till genom studier. Istället borde det förbereda studenter för att generöst ställa sig i sin nästas tjänst, på att leva det kristna broderskapet.

Alltför ofta inskränker sig denna solidaritet till muntliga eller skriftliga yttringar, om det inte till och med urartar i ofruktbara och skadliga upplopp. Jag mäter solidaritet i de goda verk som görs och jag känner tusentals fall där

studenter från Spanien eller andra länder har avstått från att bygga sig sin egen lilla privata värld för att i en ungdomlig och glad anda ge sig själva till andra. De gör det genom sitt yrkesarbete, som de försöker utföra med mänsklig fullkomlighet i skolor, i biståndsarbete, på sociala inrättningar m.m.» (Samtal med Josemaría Escrivá, nr. 75)

»Det är dags att vi kristna med mycket hög röst förkunnar att arbetet är en gåva från Gud och att det är meningslöst att dela in människor i olika kategorier beroende på vilket arbete de utför och därvid anse vissa uppgifter vara ädlare än andra. Arbetet, allt arbete, vittnar om människans storhet, om hennes herravälde över skapelsen. Genom att arbeta får vi tillfälle att utveckla vår personlighet. Arbetet är ett band som förenar oss med övriga människor, en inkomstkälla för att försörja den egna familjen, det är ett

medel för att bidra till att förbättra
det samhälle vi lever i och till hela
mänsklighetens framsteg.« (När
Kristus går förbi, nr. 47)

»En människa eller ett samhälle som
inte reagerar inför lidande eller
orättvisor, och som inte försöker
lindra dem, är inte en människa eller
ett samhälle som kan mäta sig med
kärleken i Kristi hjärta.« När Kristus
går förbi, nr. 167.

.....

^[1] Arturo Bellocq. Qué es y que no es
la DSC. Scripta Theologica. Vol. 44.
2012.p. 340

.....

pdf | Dokument automatiskt skapad
från [https://dev.opusdei.org/sv-se/
article/vad-ar-kyrkans-sociallara-fragor-
om-den-kristna-tron/](https://dev.opusdei.org/sv-se/article/vad-ar-kyrkans-sociallara-fragor-om-den-kristna-tron/) (2025-08-07)